

รายงานผลการวิจัย

โครงการที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมของอุดมศึกษา

เรื่อง : การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและปัญหาทางจริยธรรม



306.0711
ม468ร

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชา วิจัย 734

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เลขที่ ๒๓ พระโขนง กรุงเทพฯ 10110 โทร. 258400๖



รายงานผลการวิจัย

โครงการที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมของอุคมศึกษา

เรื่อง : การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและปัญหาทางจริยธรรม

10 ต.ค. 2540



รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชา วิจัย 734

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535

69360

โครงการวางแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี

(2531 - 2545)

โครงการวิจัยที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมของอุดมศึกษา

เรื่อง : การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และปัญหาจริยธรรม



นักวิชาการ : ศ.ดร.เจตนา นาควัชระ

หัวหน้าโครงการ : รศ.ดร.สุภางค์ จันทวนิช

สารบัญ

	หน้า
วัตถุประสงค์	1
ขอบเขตการศึกษา	1
วิธีการวิจัย	1
สรุปผลการวิจัย	4
การนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา	22
สรุป	32



รายงานผลการวิจัย

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและปัญหาจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่สำคัญของสังคมไทยยุคใหม่
2. วิเคราะห์ปัญหาเชิงจริยธรรมที่เกิดขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
3. ศึกษาผลกระทบอันเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและปัญหาทางจริยธรรมที่มีต่อระบบอุดมศึกษา พร้อมทั้งชี้แนวทางในการแก้ปัญหา

ขอบเขตการวิจัย

มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับปัญหาจริยธรรม รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา ทั้งนี้การวิจัยจะครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- ก. มรดกทางวัฒนธรรมกับกระบวนการทำประเพณีให้ทันสมัย
- ข. การสื่อสารและสื่อมวลชนยุคใหม่
- ค. ศาสนา ความเชื่อ และค่านิยม
- ง. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
- จ. การเมืองการปกครอง
- ฉ. บทบาทของอุดมศึกษาในการเปลี่ยนแปลงสังคม

วิธีการวิจัย

ก. การวิจัยเอกสาร โดยการรวบรวมบทความทางวิชาการ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับปัญหาของการวิจัย

ข. การวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชน ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาของสื่อมวลชนโดยจำกัดเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์ จากวารสาร สยามจิตหมายเหตุ และ วารสารสนทนาศึกษา โดยกำหนดช่วงเวลาระหว่างเดือนกันยายน - เดือนธันวาคม 2531

ค. การสัมภาษณ์ผู้ชำนาญการ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิค

Ethnographic Future Research (EFR) ของ ศาสตราจารย์ โรเบิร์ต เท็นเตอร์ (Robert Tenter) จากมหาวิทยาลัยแอสเทนฟอร์ค ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการวิจัย ดังนี้

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง
2. สัมภาษณ์

2.1 สัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้นำ (Non - directive, open - ended) โดยผู้วิจัยอาจมีหัวข้อหรือประเด็นทั่วไปเพื่อถามผู้สัมภาษณ์ แต่จะไม่มีลักษณะของการถามแบบชี้นำ ถือว่าผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ควบคุมการสัมภาษณ์ มีอิสระในการสัมภาษณ์อย่างเต็มที่

2.2 เป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi - structured interview) คือมีการเตรียมหัวข้อหรือประเด็นไว้ล่วงหน้า

2.3 ใช้เทคนิคการสรุปสะสม (Cumulative Summarization) คือจะมีการแบ่งช่วงสัมภาษณ์ออกเป็นช่วง ๆ โดยอาจแบ่งตามหัวข้อหรือช่วงเวลา เช่น ทุก ๆ 10 นาที ผู้สัมภาษณ์จะสรุปการสัมภาษณ์จากบันทึกจดหรือเทปให้ผู้สัมภาษณ์ฟัง และขอให้ผู้สัมภาษณ์ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และแก้ไขคำให้สัมภาษณ์ได้ และทำเช่นนี้ไปจนจบสิ้นการสัมภาษณ์ เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์แล้ว ผู้สัมภาษณ์อาจสรุปคำสัมภาษณ์ทั้งหมดให้ผู้ให้สัมภาษณ์ฟังอีกครั้งหนึ่ง เพื่อขอให้ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข เพิ่มเติม หรือผู้สัมภาษณ์อาจจะนำคำสัมภาษณ์ไปเขียนเรียบเรียงให้เรียบร้อย แล้วส่งมาให้ผู้สัมภาษณ์อ่านและตรวจแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ข้อมูลมี Validity และ Reliability

2.4 การสัมภาษณ์อนาคตภาพ มี 3 แบบ คือ

(1) Optimistic - Realistic Scenario (O-R)

(2) Pessimistic - Realistic Scenario (P-R)

(3) Most - Probable Scenario (M-P)

อนาคตภาพทั้ง 3 แบบนี้ จะประกอบด้วยแนวโน้มในอนาคตที่ผู้ให้สัมภาษณ์คาดว่า
จะมีโอกาสเกิดขึ้นจริง มีแนวโน้มในอนาคตที่ไม่มีโอกาสเกิดขึ้น จึงใช้คำว่า

Realistic

3. การวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว จึงนำ
ข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์เพื่อหาฉันทามติ (Consensus) ระหว่างกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์

4. เขียนอนาคตภาพ (Scenario Write,- up)

การนำแนวโน้มของข้อมูลที่มีฉันทามติมาเขียนเป็นอนาคตภาพ ซึ่งเป็นผลการ

วิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้ผู้เชี่ยวชาญ รวม 14 คน ดังมีรายนามต่อไปนี้

- (1) ดร.กมล ฤทธยาสรณ
- (2) ศ.ดร.เจตนา นาควัชระ
- (3) รศ.ดร.ทองเคื่อน พันธุมชาวิน
- (4) พระเทพเวที
- (5) ศ.ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์
- (6) ศ.นพ.ประเวศ วะสี
- (7) ศ.ดร.พัทยา สายธุ
- (8) ศ.ดร.ระพี สาคริก
- (9) ศ.ดร.ระวี ภาวิไล
- (10) ศ.เสน่ห์ จามริก
- (11) ศ.ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต
- (12) ศ.สุนน อมรวิวัฒน์
- (13) ดร.อาณัติ อภาภิรม
- (14) ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง

สรุปผลการวิจัย

ก. มรดกทางวัฒนธรรมกับกระบวนการทำประเพณีให้ทันสมัย

1. รากเหง้าของวัฒนธรรมไทย

1.1 วัฒนธรรมในการบริโภค

พึ่งตนเอง ถือสั่นโตะ กินน้อยใช้น้อย ใช้ความคิดสร้างสรรค์

1.2 วัฒนธรรมในการทำงาน

เน้นการผลิตเพื่อยังชีพ

ทำมาหากินเพียงพอใช้พอกิน

ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือ

1.3 วัฒนธรรมทางความคิด

การประสานวิถีชีวิตให้กลมกลืนกับธรรมชาติ

การใช้ทางสายกลางเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

1.4 วัฒนธรรมทางค่านิยม

มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ไม่การท้าวทวง ทำทาน เชื่อเรื่อง "บุญของกรรม"

มีความคิดสร้างสรรค์ และอารมณ์สุนทรีย์

2. ภาพในอนาคต

2.1 บทบาทของมรดกทางวัฒนธรรมในกระบวนการการปรับประเพณี

ให้ทันสมัย

ประเทศไทยจะค่อย ๆ เปลี่ยนจากสังคมเกษตร เป็นสังคมอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม และการเปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นแบบค่อย ๆ เป็น ค่อย ๆ ไป จะไม่เกิดขึ้นพร้อมกันทั่วประเทศ

รากเหง้าของวัฒนธรรมไทย จะไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในแนวอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม แต่จะช่วยลดความรุนแรงของปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นในประเทศอุตสาหกรรม

แต่ในมุมกลับ การปรับประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมจะมีผลกระทบอย่างรุนแรง จนสามารถทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมได้ หากไม่มีมาตรการปรับแก้ไต่กันท่วงที เพราะจะเกิดปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมเดิมกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ ที่มาจากระบบการทำประเทศให้ทันสมัย ผลจากการปะทะนี้ จะเกิดปัญหาที่น่าเป็นห่วง คือ คนไทยกลุ่มที่อ่อนแอกว่าทางการศึกษา ทางประสบการณ์ และทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะคนที่อยู่ในชนบทจะถูกเอาเปรียบโดยไม่มีทางต่อสู้กับระบบทุนนิยมได้

2.2 เทคโนโลยีสมัยใหม่ และผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์

เทคนิคการผลิตจะกระตุ้นให้สังคมไทย เติบโตขึ้นเพียงทำเพื่อพอกิน พอใช้ ให้พัฒนาผลิตในปริมาณมากขึ้น เพื่อนำไปขายและแสวงหากำไร ซึ่งจะเอื้อกับระบบทุนนิยมและผู้มีทุนมากก็จะได้กำไรมาก ผลสุดท้ายระบบทุนนิยมนี้จะทำลายธุรกิจเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมรายย่อย และธุรกิจขนาดกลางที่สร้างงานให้กับคนเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นระบบทุนนิยมจะยังมีอิทธิพลต่อสังคมชนบท โดยชาวชนบทจะสูญเสียที่ดินหรือที่ดินทำกินเข้ามาทางนาทำในเมือง จนมีผลทำให้ชนบทอ่อนแอในขณะที่สังคมเมืองจะเกิดปัญหาแรงงาน แหล่งเสื่อมโทรม ชาญากรรม

2.3 ความก้าวหน้าทางวัตถุ และผลกระทบต่อโลกทัศน์และชีวิต

คนจะนับถือและศรัทธาในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และจะเริ่มถูกวัฒนธรรมและความรู้เดิม ทัศนคติของผู้มีวัตถุ และเงินทอง และเพื่อจะได้มีเงินทองร่ำรวย คนจะเกิดความเครียด ว้าวุ่น วิทกกังวล มั่งก่าย และความก้าวร้าวรุนแรงจะทวีระดับความเข้มข้นขึ้นทุกที โดยสวัสดิการของสังคมเดิมอันเกิดจากความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การทำทาน ความเมตตา จะถูกทำลายหากมิได้มีการประคับประคองสนับสนุนให้คงไว้

2.4 การตามแบบประเทศตะวันตก

อิทธิพลจากโทรทัศน์มีผลให้ชนบทลอกเลียนสังคมเมืองอย่างรวดเร็ว ในขณะที่สังคมเมืองก็ลอกเลียนจากประเทศตะวันตก และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะทำลายวัฒนธรรมและระบบนิเวศน์วิทยา

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

3.1 การมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจและเศรษฐกิจกับสังคมที่ใหญ่กว่า
และรวยกว่า

3.2 ระบบทุนนิยมในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรม

3.3 ระบบสินเชื่อ

3.4 กระบวนการทำให้ประเทศให้ทันสมัย ได้แก่

- ระบบการศึกษา
- การนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ
- การเปลี่ยนแปลงค่านิยมความเชื่อ

4. ผลกระทบต่อสังคมไทยและปัญหาทางจริยธรรม

4.1 ทางค่านิยมโลก

- มีความทุ่มเทเพื่องาน
- สนใจแสวงหาทางวัตถุ
- นับถือเงินเป็นพระเจ้า
- การมีหนี้สินเป็นเรื่องปกติ

4.2 ทางค่านิยมการทำงาน

- ธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลางจะถูกทำลาย
- งานฝีมือและหัตถกรรมพื้นเมืองถูกทำลาย
- ระบบอุตสาหกรรม ทำลายศักยภาพของชนบท

4.3 ทางค่านิยมความเชื่อ

- ลดการพึ่งและนับถือธรรมชาติ
- นับถือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4.4 ทางจิตใจ

- มีความโลภ
- ซาหิริโศทัยปะ
- ไม่เกรงกลัวกฎหมาย ✕

5. ผลการวิจัยที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงนโยบาย

5.1 ผลกระทบต่อคุณศึกษา

- (1) เป็นเครื่องมือของรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ โดยมุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อป้อนตลาดแรงงาน
- (2) มหาวิทยาลัยตกเป็นเครื่องมือของธุรกิจอุตสาหกรรมแทนที่จะรับใช้คนส่วนใหญ่
- (3) หลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย มักลอกเลียนแบบมาจากประเทศตะวันตก
- (4) คุณศึกษากลายเป็นแหล่งผลิตผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาที่เป็นนักเทคนิคมากกว่าคุณลักษณะที่สังคมพึงประสงค์ การศึกษาสอนคนให้ถูกวัจนธรรมและสิ่งแวดล้อมเดิม "ถึบตัวเอง" ให้พ้นจากสังคมเดิมแทนที่จะกลับไปช่วยพัฒนา

5.2 ประเด็นหรือปัญหา

- (1) เกิดค่านิยมที่สนับสนุนความขุ่นเฟือย
 - (2) เกิดความหมกมุ่นกับผลประโยชน์ทางค่านวัตถุ
 - (3) ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี
 - (4) การศึกษาของไทยลอกเลียนแบบมาจากประเทศตะวันตก
- โดยละทิ้งรากเหง้าทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชนที่สั่งสมมาในอดีต

5.3 นโยบายคุณศึกษา

- (1) สร้างสำนึกในเรื่องผลประโยชน์ อันเกิดจากการทำประเทศให้ทันสมัย

- (2) ขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชากรส่วนใหญ่
- (3) สนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการ เป็น

ประเทศอุตสาหกรรม

(4) ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติในด้านการฝึกตนเองในการทำงาน
ลักษณะต่าง ๆ และคุณสมบัติที่เอื้อต่อส่วนรวม

5.4 มาตรการที่เกี่ยวข้อง

- (1) ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมทุกสาขาวิชา
- (2) สร้างระบบการศึกษาไทยขึ้นบนรากฐานทางวัฒนธรรมและ
ภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย
- (3) สร้างหลักสูตรให้สัมพันธ์กับโลกภายนอก
- (4) ให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งรวมรัก และสร้างพฤติกรรม
ที่ปฏิเสธบริโภคนิยม
- (5) สร้างแรงจูงใจให้บัณฑิตกลับไปทำงานในท้องถิ่นของตน
- (6) จัดกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร เพื่อส่งเสริมค่านิยม
เพื่อส่วนรวม

ข. การสื่อสารและสื่อมวลชนยุคใหม่

1. ภาพในอนาคต

- 1.1 สื่อมวลชนโดยทั่วไปทำหน้าที่เป็น
 - กระบอกเสียงของรัฐบาล
 - เครื่องมือของสิทธิบริโภคนิยม
- 1.2 สื่อมวลชนเพื่อการศึกษา
 - มีบทบาทเฉพาะการศึกษาในระบบ
 - เป็นเครื่องมือในการสร้างวัฒนธรรมทางการบริโภค

- 1.3 เสรีภาพของสื่อมวลชน
- 1.4 ภาพที่ควรจะเป็น สื่อมวลชนควรมีลักษณะเป็น Two Oway Communication และรัฐควรดูแลให้สื่อมวลชนมีเนื้อหาที่มีคุณค่าต่อชาวบ้านให้มากขึ้น
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง
 - 2.1 สำนักและความรับผิดชอบของสื่อมวลชน
 - 2.2 ความไวประสิทธิภาพในการควบคุมสื่อ
 - 2.3 รัฐบาลนโยบายและมาตรการที่มีประสิทธิภาพ
 - 2.4 รสนิยมที่ไม่สร้างสรรค์ในการรับสื่อ
 - 2.5 สื่อมวลชนตนเองยังไม่พัฒนา
3. ผลกระทบต่องสังคมไทย
 - 3.1 ทำให้นิสิต
 - 3.2 เกิดภาษาและศัพท์ใหม่ ๆ
 - 3.3 สร้างค่านิยม รสนิยม วัฒนธรรม และประเพณีขึ้นในสังคม
4. ผลการวิจัยที่เป็นตัวบ่งชี้นโยบาย
 - 4.1 ผลกระทบต่อนักศึกษา
 - (1) เกิดมหาวิทยาลัยเปิด
 - (2) เกิดสาระสำคัญของข้อมูล
 - (3) มีอิทธิพลความนึกคิดของบัณฑิต
 - (4) เกิดความต้องการในการเรียนมากขึ้น
 - 4.2 ประเด็นหรือปัญหา
 - (1) สร้างค่านิยมและรสนิยมไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่
ที่แท้จริงของคนไทย
 - (2) สื่อสารมวลชนถูกกำหนดและใช้เป็นเครื่องมือของนักธุรกิจ

- (3) ยักเยียดเนื้อหาและข่าวสารบันเทิงจากประเทศมหาอำนาจ
ด้านสื่อมวลชน
- (4) ข้อมูลและสิ่งบันเทิงมีลักษณะปรุงแต่ง สำเร็จรูป ไม่มุ่ง
สร้างวิจาร์ญาณ หรือสร้างสรรค์
- (5) การใช้ภาษาไม่ชัดเจน

4.3 นโยบายอุดมศึกษา

พัฒนาความสำนึกในศักยภาพของสื่อมวลชนในการให้การศึกษา
แก่ประชาชน

4.4 มาตรการที่เกี่ยวข้อง

- (1) ให้องค์การวิทยาสัมพันธ์ในการให้การศึกษาตลอดชีวิต
- (2) ให้องค์การวิทยาสัมพันธ์เป็นศูนย์กลางในการรวบรวม วิเคราะห์
สังเคราะห์ และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น
- (3) พัฒนาความสำนึกในศักยภาพ และตระหนักในบทบาทและ
อิทธิพลของสื่อมวลชน
- (4) ร่วมมือกับสมาคมคุ้มครองผู้บริโภคในด้านการวิจัยและ
เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับผู้บริโภค

ค. ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม

1. ภาพในอนาคต

1.1 ความเสื่อมในทางศีลธรรมและแรงต้านที่มาจากกรที่หันตัวทาง
จริยธรรม

การละเมิดศีลห้าในรูปแบบของมาตรการและอาชญากรรม
การฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยคนของรัฐและเอกชน ความสับสนทางเพศ ปัญหาโสเภณี

และค่านิยมบางประการที่ยังถือว่าไม่ดี มีแนวโน้มว่าจะเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้น เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การใช้ยาเสพติด

อย่างไรก็ตามได้เกิดแรงต้านที่เป็นผลจากการฟื้นตัวของจริยธรรม เช่น การตั้งชมรมพุทธศาสนา การอุปสมบทหมู่ และการฝึกสมาธิจิตใจ

1.2 ความเสื่อมศรัทธาในศาสนาและทางแก้มิจากการก่อตั้งกลุ่มศาสนาใหม่ ๆ

ขณะนี้อาจจะกล่าวได้ว่า ปฏิกริยาที่มีต่อศาสนามีอยู่ 3 แนว คือ

(1) กลุ่มที่แยกตัวออกไปตั้งกลุ่มของตนเอง เช่น สันติอโศก พุทธสาธกรักษ์

(2) กลุ่มพระภิกษุแยกตัวออกไปมีบทบาทต่างไปจากสถาบันศาสนา เช่น สหกรณ์ผู้ขนาคาร์ชาว สหกรณ์ยา

(3) กลุ่มที่ยังอยู่ในโครงสร้างของสถาบันหลัก เช่น ชมรมกาย จิตทวารวัน

1.3 บทบาทของกลุ่มองค์กรที่ทำงานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมประชาชน เช่น สมาคมพุทธทศวรรษประเทศไทย ศูนย์พิทักษ์สิทธิหญิงบริการ มูลนิธิหมอชาวบ้าน มูลนิธิเด็ก เป็นต้น

1.4 ปัญหาเรื่องจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ นักวิชาการมักสนใจเฉพาะวิชาชีพของตนแต่ไม่รับผิดชอบต่อจริยธรรม

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง

2.1 บริโคนิยม ทำให้คนมีทัศนคติ มุ่งแสวงหาวัตถุมาป้อนกิเลสของตน

2.2 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมให้คนเกิดลัทธิบริโภคนิยม
ทางแก็คือ การสร้างทางเลือกโดยพัฒนาอุตสาหกรรมและธุรกิจรายย่อย และหัตถกรรมควบคู่
ไปกับการพัฒนาอุตสาหกรรม

2.3 ความอ่อนแอในทางศาสนา เกิดจากวัดเป็นระบบเปิด ทำให้คน
ชั่วจึงเข้าไปหากินกับศาสนาได้ องค์การศาสนากพร่องในการติดตามควบคุมความประพฤติ
ของคณะ และการเวียนธรรมที่ไม่ถูกต้อง

2.4 ค่านิยมที่เป็นลักษณะประจำชาติ อันได้แก่ ความรักอิสระ รัก
ความก้าวหน้า ศรัทธา ขาดระเบียบวินัย ประกอบกับค่านิยมจากสภาพแวดล้อมทางเกษตร
และหลักปฏิบัติในศาสนาที่อ่อนแอ ทำให้คนไทยมีลักษณะปรับตัวได้สูง จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคมและวัฒนธรรม

2.5 ความเสื่อมศรัทธาในศาสนา ทำให้เกิดการแบ่งกลุ่ม ทั้งนิกาย
ต่าง ๆ ขึ้น และเกิด "พระพัฒนา" ที่มีบทบาทสูง ในการช่วยสร้างพลังในการพัฒนาในชุมชน

3. ผลกระทบต่อสังคมไทย

3.1 ทางศาสนา

การแตกนิกายทำให้เกิดความสับสน พระพัฒนาเรียกศรัทธาขึ้น
มาได้ส่วนหนึ่ง การที่ความพุทธศาสนาในเชิงวิทยาศาสตร์ มีส่วนช่วยให้คนสมัยปัจจุบันเข้าถึง
ธรรมะได้มากขึ้น แต่คนจะเสื่อมศรัทธาในสถาบันสงฆ์มากขึ้น

3.2 ทางค่านิยม

คนไทยจะนิยมวัตถุ เงินทอง นิยมผู้มีอำนาจ รักพวกพ้อง
เน้นความสัมพันธ์ส่วนตัว การซื้อขายสิทธิ รักสนุก รักอิสระ ไม่ชอบความรุนแรง เชื่อ
อำนาจนอกคน แรงจูงใจไปสัมผัสที่ต่ำ ค่านิยมเหล่านี้มีผลกระทบต่อปัญหาทางจริยธรรมใน
สังคมปัจจุบันอย่างยิ่ง แต่คนไทยยังขาดลักษณะหลายอย่างที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ในสังคม
สมัยใหม่ที่จะเริ่มเป็นอุตสาหกรรม อันได้แก่ ความเป็นคนเก่ง คนดี คนกล้า ตักเตือนใจเป็น
พึงตนเองได้ เป็นผู้นำที่ดี สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้

3.3 ทางด้านความคิด

คนสมัยใหม่จะมีความคิดเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น แต่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าส่วนรวม และผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความคิดของคนไทยจะยังคงอยู่แค่ระดับวัยรุ่น ไม่พัฒนาขึ้นสู่ระดับผู้ใหญ่ และการพัฒนาทางจิตใจที่ทำกันอยู่ไม่ถูกตามหลักวิชาการ ทางด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์

4. ผลการวิจัยที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงนโยบาย

4.1 ผลกระทบต่ออุดมศึกษา

- (1) เริ่มให้ความสนใจในเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพมากขึ้น
- (2) อาจารย์มหาวิทยาลัยถูกมองว่าทำตัวเป็นผู้รับจ้างสอน และขาดการเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ และมหาวิทยาลัยมีไฉ่มีบทบาทเท่าที่ควรในการสร้างศาสนาและจริยธรรม

4.2 ประเด็นหรือปัญหา

- (1) เกิดความหย่อนยานทางศีลธรรม
- (2) เกิดการตีความคำสอนทางศาสนาที่หลากหลาย
- (3) การนับถือศาสนาเป็นการแสดงออกทางพิธีกรรมมากกว่าการปฏิบัติตามแก่นของคำสอน
- (4) องค์การทางศาสนาบกพร่องในการติดตาม ควบคุมความประพฤติของสงฆ์และนักบวชอื่น ๆ
- (5) ค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์บางอย่าง ได้รับการยอมรับมากขึ้น

เช่น

- การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน
- การใช้ยาเสพติด
- คนโง่ยอมเป็นเหยื่อของคนฉลาด
- ความสำเร็จในชีวิตคือ ความร่ำรวย มีเงิน

4.3 นโยบายอุดมศึกษา

- (1) ให้เกิดความสำนึกในความสำคัญของศาสนาที่มีต่อชีวิต
และสังคม
- (2) สร้างความสำนึกในด้านผลกระทบทางจริยธรรมของวิชาการ
ต่าง ๆ ที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา
- (3) สร้างบัณฑิตที่มีปัญญา มีจริยธรรม มีสติ และเป็นนักคิด

4.4 มาตรการที่เกี่ยวข้อง

- (1) สอนให้นิสัยเข้าถึงแก่นของศาสนา
- (2) ให้มีการศึกษาและอภิปรายปัญหาทางศาสนาอย่างเปิดเผย
และควยวิจารณ์
- (3) สอนเรื่องจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพในอุดมศึกษา
- (4) กำหนดมาตรการในการเลือกสรร กลั่นกรอง และประเมิน
ผลการทำงานของอาจารย์
- (5) ติดตามคุณสมบัติของบัณฑิตที่จบการศึกษา ในแง่ผลกระทบ
ที่มีต่อสังคม
- (6) สนับสนุนการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ส่งผลกระทบต่อสังคม

ง. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

1. ภาพในอนาคต

- 1.1 สิ่งแวดล้อมจะเสื่อมทรามลงเรื่อย ๆ
- 1.2 มนุษย์จะทำลายธรรมชาติมากขึ้น
- 1.3 คนเมือง - อยากไปหาธรรมชาติในชนบท
คนชนบท - อยากจะเข้าเมืองเพื่อหางานทำ
- 1.4 การท่องเที่ยวเป็นตัวทำลายสิ่งแวดล้อม

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง

- 2.1 ความไม่รู้นำไปสู่ความไม่ตระหนัก มีการใช้และทำลายทรัพยากรธรรมชาติกันอย่างเป็นปกติ
- 2.2 การทำประเพณีให้ทันสมัยไปสู่ความเป็นตะวันตก
- 2.3 การพัฒนาที่ไม่เป็นระบบ การเปลี่ยนประเทศจากเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรม ต้องใช้วัตถุดิบมากขึ้น แต่รัฐไม่มีมาตรการในการควบคุม ฟื้นฟู และการทดแทน
- 2.4 การเพิ่มช่องประชากร ทำให้มีการทำลายป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการผลิต
- 2.5 ความอ่อนแอตามกฎหมาย มีการใช้กฎหมายในลักษณะไม่เท่าเทียมกัน
- 2.6 การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่ถูกทิศทาง โดยการสร้างแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะการเห็นธรรมชาติเป็นเพียงสินค้า เพื่อผ่อนคลายแบบชั่วคราว
- 2.7 จิตสำนึกด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์สิ่งแวดล้อมแต่เดิมคนพึ่งพิงธรรมชาติ แต่ปัจจุบันคนควบคุมธรรมชาติ และนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้มากที่สุด

3. ผลกระทบต่อสังคมไทย

- 3.1 ผลทางสิ่งแวดล้อม
มุ่งใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเพิ่มผลผลิต โดยไม่มีมาตรการฟื้นฟูหรือทดแทน การใช้เทคโนโลยีโดยระบบมลภาวะสู่สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เป็นผลเสียต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะยาว
- 3.2 ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต
การพัฒนาพื้นที่ในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ความเชื่อ ค่านิยมเปลี่ยนไป พื้นที่การเกษตร พื้นที่ธรรมชาติถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว

3.3 ผลทางค่านิยมสุภาพ

เกิดมลภาวะทางน้ำ ทางอากาศ เป็นผลเสียต่อชีวิตความเป็นอยู่ และอนามัยของประชาชน

3.4 ผลทางค่านิยมวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวทำลายคุณค่าเดิมของวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต เช่น การจัดการแสดง แสง สี เสียง การดัดแปลงวัฒนธรรมเพื่อให้ถูกใจของนักท่องเที่ยว

4. ผลการวิจัยที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงนโยบาย

4.1 ผลกระทบต่ออุดมศึกษา

- (1) นักศึกษารวมตัวกันทำกิจกรรม เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติแวดล้อม
- (2) สถาบันอุดมศึกษาควรต้องมีบทบาทในการรณรงค์ให้มากขึ้น
- (3) สถาบันอุดมศึกษาควรสนใจในการสนับสนุนคดีในเรื่อง

บุคลิกภาพ สุนทรียภาพ และคุณธรรม

(4) สถาบันอุดมศึกษา ควรต้องมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวไปในทิศทางที่ถูกต้องการสอนวิชาการท่องเที่ยว ควรศึกษาแบบสหวิทยาการ รวมความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และท่องเที่ยวเรื่องการท่องเที่ยวทั้งด้านบวกและด้านลบที่เกิดจากผลกระทบของมันด้วย

(5) ต้องเน้นให้การศึกษาเรื่องมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น

4.2 ประเด็นหรือปัญหา

- (1) มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย
- (2) การพัฒนาสถานอุตสาหกรรม และการขยายตัวของชุมชนสร้างมลภาวะให้กับสิ่งแวดล้อม
- (3) ธุรกิจท่องเที่ยวทำลายคุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิม

4.3 นโยบายอุดมศึกษา

สิ่งแวดลอม

(1) พัฒนาศักยภาพของวิทยาการด้านการอนุรักษ์และพัฒนา

(2) สร้างหลักสูตร กิจกรรม และงานวิจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

(3) พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นอย่างของการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม

(4) ใช้สถาบันอุดมศึกษารณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อม

(5) การให้การศึกษาค้นสิ่งแวดล้อมในฐานะวัฒนธรรมของการเรียนรู้ ศึกษาให้เห็นว่าวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตของคนย่อมมีความแตกต่างไปตามภูมิภาค มองเห็นความหลากหลายของสังคมและวัฒนธรรมไทย

จ. เมืองการปกครอง

1. ภาพในอนาคต

1.1 ความเป็นประชาธิปไตย

- ประชาชนตื่นตัวในเรื่องสิทธิทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนจะปฏิเสธการปฏิบัติ แต่ความเป็นประชาธิปไตยนี้เป็นเพียงรูปแบบ ไม่ได้เป็นประชาธิปไตยโดยแกนสาร

- ประชาธิปไตย "เต็มใบ" เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก เพราะประชาธิปไตยของไทยเป็นเรื่องของการทุ่มเงิน ฉ้อฉล นักการเมืองไม่มีความสามารถ ซื่อสัตย์ไม่มีคุณภาพ เพราะประชาชนยังไม่มีคุณภาพและพรรคการเมืองไม่ได้ตั้งขึ้นด้วยอุดมการณ์ตามทฤษฎี

- ถ้าไม่มีการพัฒนาระบบการเมือง สังคมไทยก็อาจล้าไปสู่ยุคเผด็จการอีกได้

1.2 ระบบรัฐสภา

- ส.ส. เป็นนักธุรกิจมากขึ้น ทำให้การเมืองเป็นธุรกิจ
- เสียงเรียกร้องให้มี สภาเดี่ยว จะมากขึ้น แต่อีกกลุ่มกลับต้อง

การประชาธิปไตย "ครึ่งใบ"

- จะมีการใช้ระบบสมรรมประชาธิปไตย (Technocracy)

คือการสรรหาคนที่มีฝีมือมาช่วยกันบริหารประเทศ

1.3 ระบบราชการ

- ชาติประสิทธิภาพ
- เป็นตัวข้อขวางการพัฒนาประชาธิปไตย
- คนจะออกจากราชการมากขึ้น
- ค่านิยมของคนที่มีต่อระบบราชการจะเปลี่ยนไป

1.4 ความมั่นคงของชาติ

หมายถึง ความมั่นคงของประเทศชาติ ไม่ใช่เรื่องกำลังอาวุธ เพื่อป้องกันประเทศหรือเสถียรภาพของรัฐบาลเท่านั้น แต่ความมั่นคงของชาติจะเกิดจาก ศีลธรรมของคนในชาติ ความสงบ สันติสุขของประชาชน

1.5 การรวมและกระจายอำนาจ

รัฐจำเป็นต้องคิดเรื่องการกระจายอำนาจไปสู่ชุมชน

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง

2.1 อุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชน

ประชาชนโดยทั่วไปยังไม่เข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่แท้จริง ทำให้การเมืองไทยอยู่ในภาวะที่ไม่มั่นคง ชาติฐานรองรับประชาธิปไตยให้เติบโตต่อไป

2.2 ขบวนการทวนกระแสประชาธิปไตย
มีกลุ่มผลประโยชน์ขัดขวางการกระจายอำนาจการปกครอง
ให้แก่ประชาชน

2.3 องค์การบริหารประเทศ
ผู้บริหารประเทศควรเคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคนของผู้อื่น
และสามารถสร้างระบบการเมืองที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

3. ผลกระทบต่อสังคมไทย

3.1 ระบบรัฐสภา เป็นสนามแข่งแย่งผลประโยชน์ของกลุ่มผู้มีโอกาส
และไม่ไ้เป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน

3.2 ระบบราชการ มีใ้คุมรั้งไว้ประชาชน เพราะเป็นระบบรวม
อำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง

3.3 ภาคเอกชน จะเข้ามามีบทบาทต่อสังคมมากกว่าระบบราชการ
แต่จะมุ่งประโยชน์ของตนเอง ทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบในสังคมมากขึ้น

4. ผลการวิจัยที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงนโยบาย

4.1 ผลกระทบต่ออุดมศึกษา

- (1) ภาคเอกชนจะเข้าไปจัดการและให้บริการมากขึ้น
- (2) อุดมศึกษาสนองตอบความต้องการแรงงานขององค์กรธุรกิจ
- (3) อุดมศึกษาจะให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มากขึ้น
- (4) นักศึกษาจะออกไปทำงานในชนบทมากขึ้น
- (5) สถาบันอุดมศึกษาตกเป็นเครื่องมือของธุรกิจอุตสาหกรรม
มากขึ้น จะมีการใช้ทรัพยากรในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อประโยชน์ของธุรกิจเอกชนมากขึ้น โดย
มหาวิทยาลัยไม่รู้ตัวว่าตนเองได้ตกเป็นเครื่องมือของธุรกิจอุตสาหกรรม และทอดทิ้งคนส่วนใหญ่
ในสังคม

4.2 ประเด็นหรือปัญหา

- (1) รัฐสภา ไม่ได้เป็นตัวแทนอันแท้จริงของประชาชนส่วนใหญ่ การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งเป็นเพียงการสนองตอบการซื้อเสียง
- (2) ระบบราชการไม่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย
- (3) ธุรกิจเอกชนทวีความสำคัญมากขึ้นกว่าระบบราชการ และมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น มีนักธุรกิจการเมือง ซึ่งเน้นผลประโยชน์ของกลุ่มมากกว่าของประชาชนโดยรวม

4.3 นโยบายอุดมศึกษา

- (1) สร้างสำนักเชิงการเมือง ที่สัมพันธ์กับสำนักเชิงจริยธรรม
- (2) สร้างความเข้าใจและสำนึกในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- (3) พัฒนาศักยภาพของมหาวิทยาลัยให้สามารถทำหน้าที่เตือนสติ และชี้นำสังคมได้

4.4 มาตรการที่เกี่ยวข้อง

- (1) สนับสนุนกิจกรรมที่สร้างสรรค์สำนักเชิงการเมืองอันตั้งอยู่บนพื้นฐานทางจริยธรรม
- (2) สนับสนุนให้มีการแสวงหาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองที่เหมาะสมกับสังคมไทย
- (3) ลดบทบาทของราชการในการควบคุมอุดมศึกษา
- (4) ทำใหม่มหาวิทยาลัยปลอดจากกิจกรรมการเมืองที่ไม่สร้างสรรค์
- (5) ผลักดันจิตที่มีความสำนึกเรื่องวัฒนธรรมและศีลธรรมเข้าสู่ตลาดแรงงาน

ฉ. บทบาทของอุดมศึกษาในการเปลี่ยนแปลงสังคม

1. นโยบายอุดมศึกษา

1.1 พัฒนาอุดมศึกษาให้มีความเป็นตัวของตัวเอง คือเน้นรับใช้คนส่วนใหญ่ เน้นคุณสมบัติของบัณฑิตให้สอดคล้องกับรากเหง้าของวัฒนธรรมไทย

1.2 ปรับปรุงระบบการบริหารการจัดการอุดมศึกษา

1.3 กำหนดบทบาทในการให้บริการสังคมที่ชัดเจน

2. มาตรการที่เกี่ยวข้อง

2.1 ให้อุดมศึกษามีอำนาจต่อรองในการไม่ตกเป็นเครื่องมือผู้อื่น ในการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์

2.2 ให้มีความเป็นอิสระในการคิดกว้างไกล

2.3 เน้นคุณภาพอาจารย์ ทั้งด้านวิชาการและด้านความสำนึกต่อสังคม

2.4 เน้นการผลิตบัณฑิตสาขาต่าง ๆ ให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม

2.5 เน้นการเรียนรู้โดยฝึกปฏิบัติ และการทำงานเป็นกลุ่ม

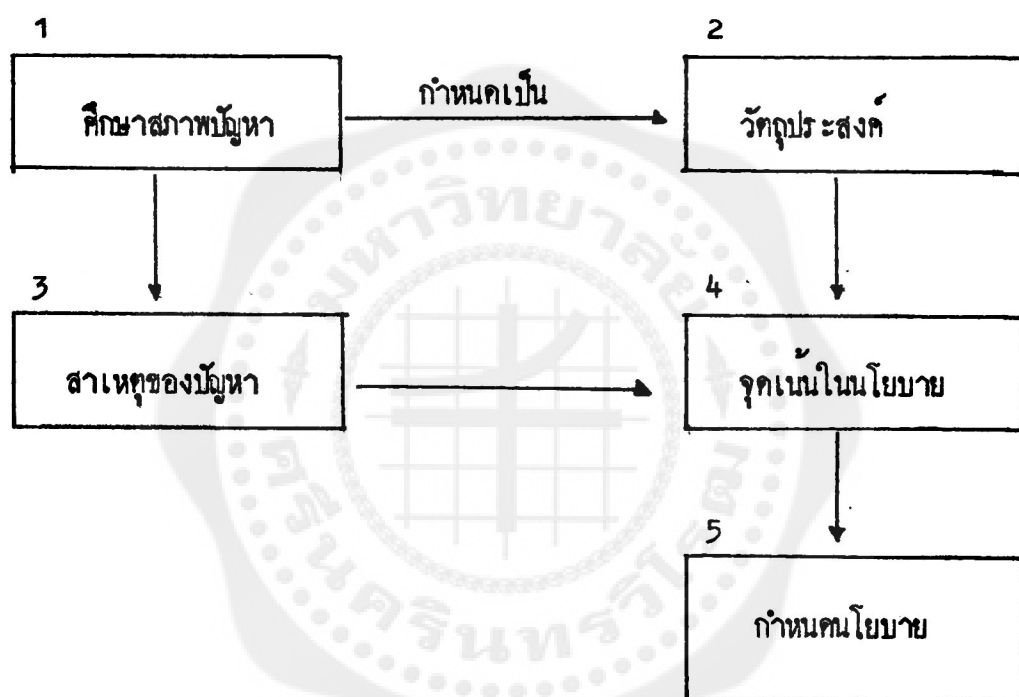
2.6 ให้อุดมศึกษามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคม

2.7 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านอุตสาหกรรมให้เพียงพอ เสนอทิศทางเป้าหมาย ในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ โดยให้ความร่วมมืออย่างพอควรระหว่างอุตสาหกรรมกับเกษตรกรรม การท่องเที่ยว การค้า และเป้าหมายในการพัฒนาประเทศควรยึดหลักผสมผสานกลมกลืนกับสังคมและธรรมชาติ

2.8 เน้นการพัฒนาการวิจัยพื้นฐานและประยุกต์ และเน้นการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ

การนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา

จากผลการวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและวิถีทางจริยธรรม" ผู้รายงานจะได้นำผลการวิจัยค้นพบ ไปกำหนดเป็นนโยบายทางการศึกษาของไทย โดยผู้รายงาน มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้



จากภาพจะเห็นว่า ผู้รายงานกำหนดวิธีการกำหนดนโยบายเป็น 5 ขั้นตอนด้วยกัน

คือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาที่ได้จากผลการวิจัย

ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ นำปัญหามากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ โดยมีหลักการว่า ปัญหา คือ สภาพที่ไม่พึงปรารถนา หรือไม่ต้องการให้เกิด ส่วนวัตถุประสงค์ คือ สภาพที่พึงปรารถนา หรือสภาพที่ต้องการให้เกิด

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ 4 กำหนดจุดเน้นในนโยบาย นำสาเหตุของปัญหาที่เห็นว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่สามารถไขมาตรการทางการศึกษาแก้ไขได้ มากำหนดเป็นจุดเน้นในนโยบาย

ขั้นที่ 5 กำหนดนโยบาย

การนำจุดเน้นในนโยบายมาเป็นนโยบาย โดยถือหลักสำคัญคือ ต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากที่สุด

ผู้รายงานได้พิจารณาที่กำหนดนโยบายจากผลการวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและปัญหาจริยธรรม" ตามขั้นตอนดังกล่าว ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา

ผลการวิจัยได้ชี้ประเด็นปัญหาในด้านมรดกทางวัฒนธรรม ด้านสื่อสารมรดกทางศาสนา ความเชื่อ และค่านิยม ด้านมนุษยกับสิ่งแวดล้อม และด้านการเมืองการปกครอง ดังนี้

ด้านมรดกทางวัฒนธรรม

ปัญหา คือ รากเหง้าของวัฒนธรรมดั้งเดิมถูกละเลย คนมีค่านิยมที่สนับสนุนความฟุ้งเฟ้อและแสวงหาวัตถุ

ด้านสื่อสารมรดก มี 2 ปัญหา คือ

1. สร้างค่านิยมและรสนิยมในทางที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่
ที่แท้จริงของคนไทย

2. ข้อมูล ข่าวสาร และบันเทิง ไม่มุ่งสร้างวิจาร์ญาณหรือสร้าง

สรรค์

ศาสนาศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม มี 2 ปัญหา คือ

1. ศีลธรรมของคนหย่อนยาน
2. คนเสื่อมศรัทธาในศาสนา

ความนิยมกับสิ่งแปลกปลอม

ปัญหา คือ ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมดั้งเดิมถูกทำลาย

ด้านการเมืองการปกครอง มี 3 ปัญหา คือ

1. รัฐสภาไม่ได้เป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน
2. ระบบราชการไม่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย
3. ธุรกิจเอกชนมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น มีนักธุรกิจการเมือง

มากขึ้น

เพื่อให้การพิจารณาในชั้นต่อไปมีความสะดวก กระชับ ผู้รายงานจะรวมประเด็นปัญหาเข้าด้วยกัน ให้เหลือเพียง 4 ด้าน คือ

ก. ด้านศาสนา วัฒนธรรม ค่านิยม มี 3 ปัญหา คือ

1. ความเสื่อมศรัทธาในศาสนา ศีลธรรมหย่อนยาน
2. รากเหง้าของวัฒนธรรมดั้งเดิมถูกทำลาย
3. คนไทยมีค่านิยมที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

ข. ด้านสื่อสารมวลชน

ปัญหา คือ ข้อมูล ข่าวสาร และบันเทิง ไม่มุ่งสร้างวิจรรณญาณหรือ

สร้างสรรค์

ค. ด้านสิ่งแวดล้อม

ปัญหา คือ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย

ง. ด้านการเมืองการปกครอง มี 3 ปัญหา คือ

1. รัฐสภาไม่ได้เป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน
2. ระบบราชการไม่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย
3. ธุรกิจเอกชนมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น มีนักธุรกิจการเมืองมากขึ้น

ชั้นที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์

จากสภาพปัญหาในชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นสภาพที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้น ผู้รายงานจะนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้สภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

ก. ด้านศาสนา วัฒนธรรม ค่านิยม มีวัตถุประสงค์ คือ

1. ให้คนมีความศรัทธาในศาสนา และปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมมากขึ้น
2. เพื่อให้คนไทยมีความรักและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย
3. เพื่อให้คนไทยมีค่านิยมที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของคนไทย

ข. ด้านสื่อสารมวลชน มีวัตถุประสงค์ คือ

เพื่อให้สื่อมวลชน บริการข้อมูล ข่าวสาร และบันเทิง ในลักษณะมุ่งสร้าง
วิจารณ์และสร้างสรรค์

ค. ด้านสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์ คือ

เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการทำนุบำรุงและรักษาไว้

ง. ด้านการเมือง การปกครอง

1. เพื่อให้รัฐสภาเป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน
2. เพื่อให้ระบบราชการ เชื่อมต่อการพัฒนาประชาธิปไตย
3. เพื่อป้องกันมิให้นักธุรกิจการเมืองเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะตนหรือกลุ่มตน โดยชักล่อทางการเมืองเป็นเครื่องมือ

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

ก. ด้านศาสนา วัฒนธรรม ค่านิยม

คือ

1. ความเสื่อมศรัทธาในศาสนา ศีลธรรมหย่อนยาน สาเหตุของปัญหา

- (1) การเรียนเรื่องศาสนาและธรรมไม่ถูกวิธี
- (2) สถาบันสงฆ์ไม่ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธา
- (3) สังคมขาดตัวแบบที่ดีด้านศีลธรรม วัฒนธรรม และค่านิยม

2. รากเหง้าของวัฒนธรรมดั้งเดิมถูกทำลาย สาเหตุของปัญหา คือ

- (1) ระบบการศึกษา ลอกเลียนแบบจากประเทศตะวันตก
- (2) กระบวนการทำประเทศให้ทันสมัย

3. คนไทยมีค่านิยมที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของไทยไทย

สาเหตุของปัญหา คือ

- (1) การนำเข้าเทคโนโลยีสมัยใหม่
- (2) อิทธิพลจากระบบทุนนิยม
- (3) การลอกเลียนแบบค่านิยมจากต่างประเทศ

ข. ด้านสื่อสารมวลชน สาเหตุของปัญหา คือ

- (1) สื่อมวลชนขาดสำนึก ความรับผิดชอบ และยังไม่มีความภาคภูมิใจ
- (2) รัฐไม่มโนนโยบาย และมาตรการในการควบคุมหรือพัฒนาศักยภาพของ

สื่อมวลชน

- (3) ประชาชนยังไม่มีความนิยมที่สร้างสรรค์ในการรับสื่อ

ค. ด้านสิ่งแวดล้อม สาเหตุของปัญหา คือ

- (1) ประชาชนไม่มีความรู้ และขาดจิตสำนึกในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม
- (2) กระบวนการทำประเทให้ทันสมัย และการพัฒนาประเทศที่ไม่เป็นระบบ
- (3) ความอ่อนแอของกฎหมาย

ง. ด้านการเมือง การปกครอง สาเหตุของปัญหา คือ

- (1) ประชาชนยังไม่เข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันแท้จริง
- (2) การปกครองของรัฐและระบบราชการ ไม่เอื้อต่อการพัฒนาระบบ

ประชาธิปไตย

ขั้นที่ 4 กำหนดจุดเน้นในนโยบาย

ผู้รายงานจะนำเฉพาะสาเหตุของปัญหาที่สำคัญ และสามารถใช้มาตรการทางการศึกษาแก้ไขได้เท่านั้น มากำหนดเป็นจุดเน้นในนโยบาย ดังต่อไปนี้

ก. ด้านศาสนา วัฒนธรรม ค่านิยม มีจุดเน้นในนโยบาย คือ

- (1) การเรียนเรื่องศาสนา และธรรมไม่ถูกวิธี
- (2) สังคมขาดทัวแบบที่ดี ค่านิยม วัฒนธรรม และค่านิยม

ข. ด้านสื่อมวลชน มีจุดเน้นนโยบาย คือ

- (1) สื่อมวลชนขาดสำนึก ความรับผิดชอบ และยังไม่มีความภาคภูมิใจ
- (2) ประชาชนไม่มีความนิยมที่สร้างสรรค์ในการรับสื่อ

ค. ด้านสิ่งแวดล้อม มีจุดเน้นนโยบาย คือ

ประชาชนไม่มีความรู้ และขาดจิตสำนึกในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

ง. ด้านการเมือง การปกครอง มีจุดเน้นนโยบาย คือ

ประชาชนยังไม่เข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันแท้จริง

ขั้นที่ 5 การกำหนดนโยบาย

จากการพิจารณาผลการวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต" อย่างละเอียดและรอบคอบ ทั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 - ขั้นตอนที่ 4 ผู้รายงานขอ
กำหนดนโยบายทางการศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็น 4 ด้าน และเพื่อให้เห็นแนวทาง
ในการจัดการศึกษาเพื่อสนองนโยบายในแต่ละด้านให้ประสบความสำเร็จ ผู้รายงานจะได้เสนอ
มาตรการสนับสนุนนโยบายแต่ละด้านไปพร้อมกันด้วย ดังนี้

ก. นโยบายด้านศาสนา วัฒนธรรม และค่านิยม

"เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน เพื่อ
ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่สอดคล้องกับรากเหง้าของวัฒนธรรมไทย และสภาพ
ชีวิตความเป็นอยู่แห่งจริงของคนไทย พร้อมทั้งเร่งรัดพัฒนาครู - อาจารย์ เพื่อให้เป็นต้นแบบ
ที่ดีของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป"

มาตรการ

1. กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้แน่ชัดว่าจะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ของสังคมไทยให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดไป
2. ปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอน กิจกรรมทุกระดับการศึกษาทุกสาขาวิชา ให้วางอยู่บนรากฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย
3. จัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความมั่นคง เข้มแข็งทางจริยธรรม นับตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ จนกระทั่งเข้าสู่ระบบโรงเรียน และเมื่อออกจากระบบโรงเรียนไปแล้ว รัฐก็ควรต้องจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมีสาระที่สัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข
4. พัฒนาครูให้มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน และให้มีการปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลในสายวิชาชีพครูให้เหมาะสม ตลอดจนมีการพัฒนาระบบการเลือกสรร และสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ผู้ที่มีความสามารถและมีคุณธรรม จริยธรรม เข้าเรียน และเข้าสู่อาชีพครู
5. พัฒนารูปแบบและวิธีการสอนจริยธรรมแก่เด็ก และประชาชนนอกระบบ และผลิตสื่อใช้ประกอบการอบรมสั่งสอน เพื่อสร้างจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และค่านิยมได้อย่างแท้จริง
6. พัฒนากลไก ความร่วมมือระหว่างวัด โรงเรียน และชุมชน
7. ให้สถาบันอุดมศึกษา สร้างนักวิชาการด้านจิตวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์ ขั้นสูง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมศาสตร์

ข. นโยบายค่านิยมวอลชน

"ส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุง การบริการทางวิชาการแก่ประชาชนทั่วไป ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยผ่านสื่อมวลชน หรือองค์กรภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการจัดการศึกษาแบบต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน"

มาตรการ

1. เพิ่มขีดความสามารถในการผลิตสื่อ เพื่อเสริมความรู้และคุณธรรมแก่ประชาชนอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยผ่านสื่อสารมวลชนทุกชนิด
2. ปรับปรุงหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอน สาขาสื่อสารมวลชน ของระดับอุดมศึกษา โดยเน้นการบริการทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ความสามารถในการประกอบอาชีพ และการรักษาสกุลของสภาพแวดล้อม

ค. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม

"พัฒนาหลักสูตรทุกระดับชั้น ให้ความสำคัญกับท้องถิ่นและทันต่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเน้นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม"

มาตรการ

1. วิจัยและพัฒนาเนื้อหาสาระของหลักสูตรทุกระดับให้ผสมผสานครอบคลุมความรู้ที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ โดยเฉพาะการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สามารถเลือกรับและประยุกต์ใช้ความรู้สมัยใหม่ให้มีประสิทธิภาพ
2. พัฒนาระบบการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึกในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม
3. รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และช่วยกันอนุรักษ์รักษาไว้

ง. นโยบายด้านการเมืองการปกครอง

"มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมืองให้มีความรู้ และสำนึกในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข"

มาตรการ

1. กระจายอำนาจการบริหารการศึกษาลงสู่สถาบันการศึกษา
2. พัฒนาระบบการบริหารการศึกษาทุกระดับให้เป็นประชาธิปไตยโดยแท้จริง
3. พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดความรู้สึกในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง
4. พัฒนาคู่มือความรู้ ความเข้าใจ และศรัทธาเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย จนสามารถดำเนินการสอนและการปกครองดูแลนักเรียนด้วยวิธีการของระบอบประชาธิปไตย

สรุป การนำผลการวิจัยเรื่อง "การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต" ไปกำหนดนโยบายทางการศึกษา ดังที่กล่าวมาแล้ว
สรุปได้ในการร่างต่อไปนี้

ปัญหา	วัตถุประสงค์	สาเหตุของปัญหา	จุดเน้นในนโยบาย	นโยบายที่ได้อำหนด
ก. <u>ศาสนา วัฒนธรรม</u> <u>ค่านิยม</u> 1. ความเสื่อมศรัทธาในศาสนา ศีลธรรม พหุชน	เพื่อให้คนไทยมีความศรัทธาในศาสนา ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมมากขึ้น	1. การเรียนรู้อรรถศาสตร์และธรรมไม่ถูกวิธี 2. สังคมขาดศรัทธาแบบที่ศรัทธา ศีลธรรม วัฒนธรรม ค่านิยม 3. สถาบันสงฆ์ไม่ประพฤติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี	1. การเรียนรู้อรรถศาสตร์และธรรมไม่ถูกวิธี 2. สังคมขาดศรัทธาแบบที่ศรัทธา ศีลธรรม วัฒนธรรม ค่านิยม	"เรพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สอดคล้องกับรากเหง้าของวัฒนธรรมไทย และสภาพชีวิตความเป็นอยู่แห่งจริงของประเทศไทย พร้อมทั้งเร่งรัดพัฒนาครู - อาจารย์ เพื่อให้เป็นต้นแบบที่ดีของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป"

ปัญหา	วัตถุประสงค์	สาเหตุของปัญหา	จุดเน้นนโยบาย	นโยบายที่กำหนด
2. ราคางานของวัฒนธรรม ขึ้นเงินถูกละเลย	เพื่อให้คนไทยมีความรักและ ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมของ ไทย	1. ระบบการศึกษาออกเรียน แบบจากประเทศตะวันตก 2. กระบวนการทำประเพณี ไทยทันสมัย		
3. คนไทยมีความไม่สอดคล้อง กับสภาพความเป็นอยู่ที่ แท้จริงของคนไทย	เพื่อให้คนไทยมีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของ คนไทย	1. การนำเข้าเทคโนโลยี สมัยใหม่ 2. อิทธิพลจากระบบทุนนิยม 3. การออกเลียนแบบ ค่านิยมจากต่างประเทศ		

ปัญหา	วัตถุประสงค์	สาเหตุของปัญหา	จุดเน้นในนโยบาย	นโยบายที่ได้กำหนด
ข. <u>การสื่อสารมวลชน</u> ขงูฒล ขาวสาร และบ้เกึง ในม่งสร้างวิจารณญานหือ สร้างสรรค	เพือให้ลอสรมวลตบมวริการ ขงูฒล ขาวสาร และบ้เกึง ในลัษณะม่งสร้างวิจารณญาน และสร้างสรรค	1. ล้อมวลตบมวริการ รับมิดคหอบ และย้งไมมี คณาพ 2. รัไมมีนโยบายและมาทร การในการควมคุมหือ พัฒนาคักภพของลอสาร มวลตบ 3. ประชาชนไมมีรสนิยมที่ สร้างสรรคในการรับลอส	1. ล้อมวลตบมวริการ ความรับมิดคหอบ และย้ง ไมมีคณาพ 2. ประชาชนไมมีรสนิยมที่ สร้างสรรคในการรับลอส	"สงเสริม พัฒา และปรังปรุงการบวริการ ทางวริการการแกประชาชนทัวไป ให้ลอสค คดองกับความคตองการของทองถิ่น โดย ผ่านล้อมวลตบมวริการของกรของรัฐ และ เอกตบ ทั้งนัเพือเพือเป็นการจักการคักษา แบบคตอเนอง และเพือเป็นการเรียวรู คตอคหิวิคิตสำหรับประชาชน"

ปัญหา	วัตถุประสงค์	สาเหตุของปัญหา	จุดเน้นในนโยบาย	นโยบายที่จัดทำ
ก. <u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u> ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย	เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูและรักษาไว้	1. ประชาชนไม่มีความรู้และขาดจิตสำนึกในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม 2. กระบวนการทำประเพณี พิธีกรรม และการพัฒนาประเทศที่ไม่เป็นระบบ 3. ความอ่อนแอตามกฎหมาย	ประชาชนไม่มีความรู้และขาดจิตสำนึกในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม	"พัฒนาหลักสูตรทุกระดับชั้น ให้ความสำคัญ ยึดหยุ่น สอดคล้องกับท้องถิ่นและทันต่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเน้นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ง. <u>ด้านการเมืองการปกครอง</u> 1. รัฐสภาไม่ได้เป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน	1. เพื่อให้รัฐสภาเป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน	1. ประชาชนยังไม่เข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันแท้จริง	ประชาชนยังไม่เข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันแท้จริง	"มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมืองให้มีความรู้ และความสำนึกในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ปัญหา	วัตถุประสงค์	สาเหตุของปัญหา	จุดเน้นในนโยบาย	นโยบายที่เกี่วข้อง
2. ระบบราชการไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศไทย 3. ธุรกิจเอกชนมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น มีนักธุรกิจการเมืองมากขึ้น	2. เพื่อให้ระบบราชการเอื้อต่อการพัฒนาประเทศไทย 3. เพื่อป้องกันมิให้นักธุรกิจการเมืองเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะตน หรือกลุ่มตน โดยชักจูงไปทางการเมืองเป็นเครื่องมือ	2. การปกครองของรัฐและระบบราชการไม่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย		